

Dr. Szentkirályi Miklós (1943–2021)

10

Ki volt Szentkirályi Miklós? Akinek bármilyen köze volt a restauráláshoz, műemlékvédelemhez, muzeológiához az elmúlt ötven évben, őriz magában egy képet egy barátságos, nagy tudású, szerény, de igényességében kérlelhetetlen férfiról. E pár sorban összefoglalt életút csupán színtelen váz, melyet minden olvasó fel tud öltöztetni személyes benyomásainak emlékeivel.

1968–1973 között a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Akadémián Miklóssy Gábor osztályában festőművésznek készült, majd 1974–1977 között a budapesti Magyar Képzőművészeti Főiskola restaurátor tanszékén Varga Dezső tanítványaként fejezte be tanulmányait. Már a diplomázás előtti évben feljárt a Magyar Nemzeti Galéria műhelyébe, s bekapcsolódott a középkori magyar anyag helyreállítási munkáiba. Ebben, a hazai restaurálás hőskorának tekinthető időszakban a dobozokban őrzött darabokból komplett középkori oltárok épültek újjá, s hogy ez megvalósulhasson, ahhoz olyan műhelymunkát kellett kialakítani, amely a hajdani oltárépítők közös tevékenységét jellemezte. Csoportvezetőként mindenkiel megtalálta a hangot, nagy szerepe volt abban, hogy kialakuljon egy ideális muzeológiai gyakorlat, amely a művészettörténész és restaurátor kollégák közös munkálkodása révén szolgálja kultúránk értékeinek kutatását, megőrzését és hiteles bemutatását. Mojzer Miklós, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója az intézmény életének megújításában komoly szerepet szánt a restauratori munkának, ezért 1990-ben meghívta Szentkirályi Miklóst, hogy önálló Restaurátor Osztály létrehozásával segítse tervei megvalósítását. A munkák koordinálása mellett Miklós minden évben kiemelkedő restaurálásokkal gyarapította a múzeum újonnan bemutatott festményeinek sorát. A nagy méretű tárgyak különleges kihívást jelentettek nem csupán az egyedi technikai apparátus megteremtése, de a feladatra felkért restaurátorok csapatának összehangolása tekintetében is. A közös munkák sikerének kulcsa a közös szellemiség, az egymás megbecsülésén alapuló közösség, amire az ő személye volt a garancia. Gyakran úgy szervezte a munkát, hogy a tapasztaltabb kolléga mellé egy fiatal, frissen végzettet állított, ezzel egyfajta továbbképzési programot teremtett, amivel közel hozta egymáshoz a generációkat. A Magyar Képzőművészeti Egyetem restaurátor tanszékén állandó konzulensként nyomon követte a diplomamunkák megszületését. Elévülhetetlen érdeme, hogy 1991-ben kezdeményezte a restaurátorok kamarájának megalapítását, amely 1992-ben Magyar Restaurátorkamara néven alakult meg (1997-től új neve Magyar Restaurátorok Egyesülete), ennek 2020-ig elnöke, majd haláláig tiszteletbeli elnöke volt. Ez idő alatt mindent megtett, hogy a kul-

turális örökségünk védelméért elhivatottan tevékenykedő restaurátorokat összefogja, a szakmagyakorlás feltételeit törvényi szinten elfogadtassa. Nemzeti értékeink védelmében fáradhatatlanul harcolt azért, hogy a műemléki és múzeumi területen dolgozók a legmagasabb szinten végezzék értékmentő munkájukat, ellenőrizhető és szabályozott körülmények között. A Művészeti Alapnak 1977-től, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének 1979-től volt tagja, később szakosztályának titkára. 1983-ban bekerült a szakértői névjegyzékbe. Tagja volt a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány tanácsadó testületének, a Nemzeti Kulturális Alapprogram Iparművészeti Szakkollégiumának, a Magyar Művészeti Akadémiának, és elnöki tisztséget töltött be a Pro Arte et Natura Alapítványban. Dolgozott kurátorként a Barokk Kálváriákért Alapítványban, 1991 és 2010 között szakmai lektorként a *Műtárgyvédelem* folyóirat szerkesztésében. 2006-ban habilitált a Magyar Képzőművészeti Egyetemen.

Állami kitüntetései a Munkácsy Mihály-díj és a Magyar Arany Érdemkereszt, az a Magyar Köztársaság Érdemes Művésze cím mellett elnyerte a magánszemélyek által alapított MS Mester-díjat is.

Előadást tartott konferenciákon, és számos cikket írt nemcsak kiemelkedő restauratori munkáiról, de restauráláselméleti kérdésekről is. Legfontosabb publikációja a 2012-ben megjelent *Gránátalma a szárnyasoltáron* című reprezentatív könyv, melyben legkedvesebb munkáit mutatja be. Halála után a Magyar Restaurátorok Egyesülete elhatározta, hogy emlékkönyvvel tiszteleg alapítója előtt. A 2024 decemberében megjelent kétkötetes kiadvány online is elérhető változata¹ nem csupán emlékezés gazdag személyiségére, de képet ad a hazai restaurálás legutóbbi éveinek szép eredményeiről is, ezáltal méltóképp idézi Szentkirályi Miklós példaadó szellemiségét.

Somos Éva

¹ A Szentkirályi Miklós-emlékkönyv elérhető a Magyar Restaurátorok Egyesületének honlapján: <https://restauratoregyesulet.hu/hirek/szentkiralyi-miklos-emlekkonyv>.